

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. liepos 3 d.
(OR. en)

11929/24

Tarpinstitucinė byla:
2024/0146(NLE)

POLCOM 218
FDI 59
ENER 366
ATO 51

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2024 m. liepos 2 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2024) 256 final
Dalykas:	Pasiūlymas TARYBOS SPRENDIMAS dėl Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos ir jų valstybių narių susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo priėmimo Europos atominės energijos bendrijos vardu

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2024) 256 final.

Pridedama: COM(2024) 256 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 07 02
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos ir jų valstybių narių
susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo priėmimo Europos
atominės energijos bendrijos vardu**

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Energetikos chartijos sutartis yra 1994 m. pasirašytas ir 1998 m. įsigaliojęs daugiašalis energetikos sektoriui skirtas prekybos ir investicijų susitarimas. Europos Sąjunga yra viena iš Energetikos chartijos sutarties¹ Susitariančiųjų Šalių, kaip ir Euratomas, 22 ES valstybės narės (2024 m. birželio 19 d. duomenys)², taip pat Japonija, Šveicarija, Turkija ir dauguma Vakarų Balkanų ir buvusios SSRS šalių, išskyrus Rusiją³ ir Baltarusiją⁴.

ESTT Sprendime *Komstroy*⁵ nustatė, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis netaikomas valstybės narės ir kitos valstybės narės investuotojo ginčams dėl pastarojo investicijos pirmojoje valstybėje narėje. Vis dėlto arbitražo teismai ir toliau prisiima jurisdikciją ir priima sprendimus ES vidaus procedūrose. 2022 m. spalio 5 d. Komisija nusiuntė Tarybai, Europos Parlamentui ir valstybėms narėms komunikatą, kuriame išdėstė savo ketinimą pradėti derybas dėl Sąjungos, Euratomo ir valstybių narių susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo, kuriame visų pirma būtų patvirtinta, kad Energetikos chartijos sutartis niekada nebuvo, nėra ir nebus taikoma ES viduje, kad Energetikos chartijos sutartis negali būti arbitražo procedūros pagrindas ir kad laikino galiojimo sąlyga netaikoma. Tos derybos įvyko. Dabar laikoma, kad *inter se* susitarimo tekstas yra sutartas. 2024 m. birželio 26 d. tekstas buvo parafuotas ir taip parodyta, kad derybos yra baigtos.

• Numatytas susitarimas

Nė vienoje susitarimo nuostatoje nenustatoma nieko naujo. Jis atspindi ESTT praktiką ir visiškai atitinka nustatytą Sąjungos poziciją, kurią ji ne kartą išreiškė, be kita ko, viešame teismo posėdyje trečiųjų valstybių jurisdikcijose. Susitarimo konstatuojamosiose dalyse apžvelgiama susitarimo istorija ir kontekstas, įskaitant visų pirma ESTT pateiktą Sąjungos teisės aiškinimą, ir pripažįstama, kad arbitražo sprendimų priėmimas ES vidaus arbitražo procedūrose trukdo veiksmingai įgyvendinti Sąjungos teisę. Vienintele nuostata dėl esmės (2 straipsnis) nustatomas bendras susitarimo šalių sutarimas, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnio 2 dalies c punktas netaikomas ES viduje, taigi nėra teisinio pagrindo ES vidaus arbitražo procedūrai, kaip nurodyta *inter se* susitarime.

¹ 1997 m. rugsėjo 23 d. Tarybos ir Komisijos sprendimas 98/181/EB, EAPB, Euratomas dėl Europos Bendrijų Energetikos chartijos sutarties ir Energetikos chartijos protokolo dėl energijos efektyvumo ir su tuo susijusių aplinkosaugos aspektų sudarymo (OL L 69, 1998 3 9, p. 1–116).

² 2015 m. iš sutarties vienašališkai pasitraukė Italija. 2022 m. gruodžio mėn. – 2023 m. birželio mėn. Prancūzija, Vokietija, Lenkija ir Liuksemburgas taip pat pradėjo išstojimo procedūrą, po kurios jos galiausiai pasitraukė iš Energetikos chartijos sutarties: Prancūzija, Vokietija ir Lenkija – 2023 m. gruodžio mėn., o Liuksemburgas – 2024 m. birželio 17 d.

³ Per 2022 m. birželio 24 d. įvykusį neeilinį Energetikos chartijos konferencijos posėdį buvo panaikintas Rusijos Federacijai suteiktas stebėtojo statusas.

⁴ Per 2022 m. birželio 24 d. įvykusį neeilinį Energetikos chartijos konferencijos posėdį buvo panaikintas Baltarusijai suteiktas stebėtojo statusas ir nutrauktas laikinas Energetikos chartijos sutarties taikymas Baltarusijoje.

⁵ Sprendimas *Moldavijos Respublika*, C-741/19, EU:C:2021:655.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Arbitražo teismai nesilaikė Teismo sprendimo *Komstroy* – jie sistemingai neatsisakė jurisdikcijos dėl to, kad nėra galiojančio arbitražinio susitarimo, todėl arbitražo sprendimai buvo ir toliau priimami pažeidžiant Europos Sąjungos ir Euratomo taisykles. Tie arbitražo sprendimai dažnai yra vykdymo užtikrinimo procedūrų objektas, įskaitant trečiosiose valstybėse. Kyla Sutarčių ir Energetikos chartijos sutarties, kaip ją aiškina kai kurie arbitražo teismai, kolizijos rizika, kuri, jei ją patvirtintų trečiosios valstybės teismai, *de facto* virstų teisine kolizija, nes arbitražo sprendimai, kuriais pažeidžiama ES teisė, cirkuliuotų trečiųjų valstybių teisės sistemose.

Pagal Teismo praktiką dėl teisinės kolizijos rizikos tarptautinis susitarimas gali būti nesuderinamas su Sąjungos teise. Komisijos nuomone, tam, kad Energetikos chartijos sutartis būtų suderinama su Sutartimis, turi būti pašalinta bet kokia kolizijos rizika. Sąjungos energetikos politika turi būti laikomasi ESTT praktikos ir vengiama Energetikos chartijos sutarties, kuri yra Sąjungos teisės aktas, ir SESV bei ES sutarties kolizijos. Atsižvelgiant į arbitražo teismų poziciją, bus svarbu, kad rizika būtų pašalinta pagal tarptautinę teisę. Tuo tikslu Komisija vedė derybas dėl Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos ir jų valstybių narių susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo.

Susitarimas yra būtina priemonė siekiant pirmiau nurodytų Sąjungos energetikos politikos tikslų. Euratomo sutartyje reikiama įgaliojimai nenumatyti. Todėl remiantis Euratomo sutarties 203 straipsniu turėtų būti priimtas sprendimas įgalioti pasirašyti susitarimą Europos atominės energijos bendrijos vardu.

• Proporcingumo principas

Europos atominės energijos bendrija taip pat yra Energetikos chartijos sutarties Susitariančioji Šalis, todėl Taryba turi nuspręsti, ar Euratomas turėtų tapti tą Sutartį aiškinančio Susitarimo šalimi. Esamos ESTT praktikos ir daugybės Komisijos intervencijų arbitražo teismuose ir trečiųjų šalių teismuose nepakako, kad būtų užtikrintas veiksmingas Sąjungos teisės įgyvendinimas ir pašalinta Energetikos chartijos sutarties ir SESV bei ES sutarties kolizijos rizika. Kad aktas, kurį reikia priimti, turėtų norimą poveikį arbitražo teismų sprendimų priėmimo praktikai, jis turi būti tarptautinės teisės aktas. Todėl Komisija mano, kad reikia priimti aktą, t. y. šalių Susitarimą dėl Sutarties aiškinimo.

3. POVEIKIS BIUDŽETUI

nėra

4. KITI ELEMENTAI

Vėlesniuose derybų dėl Susitarimo etapuose buvo iškelta galimybė pateikti deklaraciją dėl Sprendimo *Komstroy* teisinių pasekmių, kaip būdas jau dabar formalizuoti *inter se* susitarime išdėstytą bendrą sutarimą. Komisija tą deklaraciją pasirašė Sąjungos vardu.

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos ir jų valstybių narių
susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo priėmimo Europos
atominės energijos bendrijos vardu**

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 203 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę⁶,

kadangi:

- (1) ESTT Sprendime *Moldovos Respublika / Komstroy*, C-741/19, nustatė, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis netaikomas valstybės narės ir kitos valstybės narės investuotojo ginčams dėl pastarojo investicijos pirmojoje valstybėje narėje;
- (2) vis dėlto arbitražo teismai ir toliau priima jurisdikciją ir priima sprendimus ES vidaus procedūrose, kurios neva grindžiamos Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnio 2 dalies c punktu. ESTT teigimu, visi tokie arbitražo sprendimai turi būti laikomi nesuderinamais su ES teise, visų pirma SESV 267 ir 344 straipsniais. Taigi toks arbitražo sprendimas negali turėti jokio poveikio ir todėl negali būti vykdomas siekiant išmokėti pagal jį priteistą kompensaciją;
- (3) tokių arbitražo sprendimų priėmimas ES vidaus arbitražo procedūrose trukdo veiksmingai įgyvendinti Sąjungos teisę. Kyla Sutarčių ir Energetikos chartijos sutarties, kaip ją aiškina kai kurie arbitražo teismai, kolizijos rizika, kuri, jei ją patvirtintų trečiosios valstybės teismai, *de facto* virstų teisine kolizija, nes arbitražo sprendimai, kuriais pažeidžiama ES teisė, cirkuliuotų trečiųjų valstybių teisės sistemose;
- (4) pagal Teismo praktiką, dėl teisinės kolizijos rizikos tarptautinis susitarimas gali būti nesuderinamas su Sąjungos teise. Teisinės kolizijos rizika turėtų būti pašalinta. Šį tikslą turėtų padėti pasiekti priimtas tarptautinės teisės dokumentas, kuriame būtų išdėstytas bendras pasirašiusių šalių sutarimas, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnis netaikomas kaip ES vidaus arbitražo procedūrų pagrindas;
- (5) Komisija Europos Sąjungos ir Euratomo vardu ir valstybės narės sėkmingai užbaigė derybas dėl tokio susitarimo sąlygų. Tame Susitarime išdėstytas bendras sutarimas pakartotas 2024 m. birželio 26 d. Deklaracijoje dėl Teisingumo Teismo sprendimo *Komstroy* teisinių pasekmių ir bendro sutarimo dėl Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnio netaikymo kaip ES vidaus arbitražo procedūrų pagrindo;

⁶ OL C , , p. .

(6) Susitarimas turėtų būti priimtas su sąlyga, kad jis bus pasirašytas vėliau,
PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Priede pateiktas Susitarimas priimamas su sąlyga, kad minėtas Susitarimas bus pasirašytas Europos atominės energijos bendrijos vardu.

Komisijos pirmininkė įgaliojama paskirti asmenį (-is), įgaliotą (-us) pasirašyti Susitarimą Sąjungos vardu.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*